

Informatie voor ^{5.1.26}naar aanleiding van de uitspraak van de Raad van State en aanpak Wob Covid-19. Het betreft een uitleg/interview in Q&A vorm (binnenkort tevens ter publicatie op Rijksportaal) en de publicatie op Rijksoverheid.nl.

- Hoe is de huidige situatie ontstaan?

In de beginperiode van de corona-pandemie in 2020 had VWS de handen vol aan het bestrijden van de crisis. VWS schortte de behandeling van corona-gerelateerde Wob-verzoeken daarom tijdelijk op. Het verzamelen en aanleveren van de informatie zou in die periode een te zware, onredelijke, belasting voor de beleidsdirecties en het RIVM opgeleverd hebben. Denk bij corona-gerelateerde verzoeken bijvoorbeeld aan alle informatie in een bepaald tijdvak over communicatie met en van OMT-leden, over de manier waarop digitale middelen kunnen worden ingezet bij de bestrijding van de crisis en aan de besmettelijkheid van corona bij kinderen. Het ging hierbij om een grote hoeveelheid documenten. In de voorbeelden hierboven hebben we het vaak per categorie over 25.000 documenten met informatie van 100-en externe belanghebbenden. Op dit moment zijn zo'n 250 Wob-verzoeken aanhangig, die in totaal rond de 1,8 miljoen documenten met informatie van 1000-en personen omvat. Een enorme omvang die we nog niet eerder gezien hebben, en die we nu aanpakken.

- Hoe ziet de VWS-werkwijze eruit?

Wij hebben omwille van snelheid en maximale transparantie een andere aanpak dan normaal.

In de eerste plaats halen we met behulp van informatiespecialisten alle beschikbare informatie van VWS-servers op. Denk aan mailboxen, digitale gegevensdragers en ons document-informatiesysteem. Hiermee wordt relatief meer informatie verzameld dan wanneer we een traditionele uitvraag zouden doen. Deze manier van verzamelen past goed bij ons doel van maximale transparantie, maar betekent ook meer inzet om de informatie te screenen. Met software worden dubbelingen gefilterd en kunnen persoonsgegevens worden weggehaald. Inmiddels zijn rond 100 Wob-juristen met extra administratieve en ict-ondersteuning actief om de informatie te verwerken.

In de tweede plaats werkt VWS met deelbesluiten aan de hand van de meest voorkomende onderwerpen en zoektermen uit de verzoeken (o.m. testen, vaccinaties, RIVM en capaciteit van ziekenhuizen). We maken per maand en per categorie documenten openbaar. Doordat op deze manier niet steeds opnieuw dezelfde documenten hoeven te worden gebruikt, is dit een versnelling ten opzichte van een behandeling per verzoeker.

In de derde plaats heeft VWS de zogenoemde zienswijze van andere personen of organisaties in de eerste fase van het openbaarmakingsproces geschrapt. Om hun rechten te beschermen, informeert VWS hen aan het eind van het proces. Dit betekent geen verlies van rechtsbescherming en tijdswinst.

Verder laten we sinds augustus van dit jaar 'persoonlijke beleidsopvattingen' zichtbaar in de documenten. Dit past bij ons doel om zoveel mogelijk informatie openbaar te maken en bespaart tijd.

Deze aanpak betekent dat we met de volledige benutting van de extra personele capaciteit de hoeveelheid onderhanden werk met steun van de beleidsdirecties en RIVM binnen twee jaar gedaan kunnen hebben. Nieuwe verzoeken daargelaten.

- Wat houdt de RvS-uitspraak in?

De Raad van State heeft in twee zaken onze werkwijze met deelbesluiten geaccepteerd en heeft, grotendeels conform onze planning, een termijn voor openbaarmaking vastgesteld. Dat is een opsteker voor de vele collega's die hier intensief aan werken. Wel zijn we volgens de raad te traag met onze aanpak gestart. We kunnen nu met extra collega's onverdroten verder op de ingeslagen weg. We richten ons daarbij vol op de termijn van de raad, zodat de vele documenten tijdig kunnen worden verstrekt aan de verzoekers.

- Staat hiermee de werkwijze vast?

Deze aanpak houden we voor Wob-verzoeken over corona-gerelateerde onderwerpen aan. We moeten als overheid wel natuurlijk nagaan of dit op termijn een werkbare en houdbare praktijk is

voor de Wob en de uitvoering van de nieuwe Wet open overheid. We kunnen de ervaringen van de directie programma openbaarheid goed benutten voor structurele oplossingen voor een open overheid.

- Wat betekent de RvS-uitspraak in de praktijk van de VWS-werkzaamheden?

De uitspraak betekent allesbehalve achteroverleunen. Het is juist hard doorwerken voor de directie programma openbaarheid en alle andere VWS-onderdelen. Er zit spanning tussen snelheid en zorgvuldigheid, en tijd kun je maar één keer uitgeven. De komende week zullen bijvoorbeeld 100-en reacties van externe personen worden verwerkt om ruim 10.000 documenten tijdig te kunnen verstrekken. Dit tempo zullen we voorlopig moeten aanhouden om de termijnstelling van de raad (30 november) te halen en de 250 Wob-verzoeken met daaronder de 1,8 miljoen documenten binnen twee jaar af te kunnen doen. Als we met z'n allen de schouders eronder zetten, dan moet dat lukken.

- Wat betekent jullie nieuwe aanpak voor VWS'ers?

Niet veel. Wel is ons verzoek om snel te reageren. Wij van het Programma Openbaarheid leveren documenten aan voor een check. Collega's van beleidsafdelingen kunnen informatie weghalen die niet openbaar mag worden. Wees daarbij alert op de strikte termijnen van de wob-verzoeken.

Moeten beleidsmedewerkers extra op hun woorden letten nu 'persoonlijke beleidsopvattingen' nooit meer weggelakt worden?

"Nee hoor, de naam van de beleidsmedewerker wordt nog wel weggelakt. Collega's hoeven dus niet terughoudender te zijn met hun eigen opvattingen."

- Hoe leg ik dit verhaal eenvoudig uit aan familie en vrienden?

"Door de corona-crisis werd de druk op VWS immens. Dat zie je terug bij de afhandeling van Wob-verzoeken. We kregen honderden verzoeken voor meer dan een miljoen documenten over corona. Een gigantische klus. Daarvoor hebben we onder anderen 100 juristen in de arm genomen. De hoogste rechter is akkoord met onze nieuwe aanpak: eenvoudiger en met een kortere procedure. We werken er met man en macht aan."

- Wat betekent jullie nieuwe aanpak voor VWS'ers?

In hun dagelijkse werk wellicht niet direct heel veel. Wel is ons verzoek om snel te reageren. Wij van het Programma Openbaarheid leveren documenten aan voor een check. Collega's van beleidsafdelingen kunnen informatie weghalen die niet openbaar mag worden. Wees daarbij alert op de strikte termijnen van de wob-verzoeken.

- Moeten beleidsmedewerkers extra op hun woorden letten nu 'persoonlijke beleidsopvattingen' nooit meer weggelakt worden?

"Nee hoor, de naam van de beleidsmedewerker wordt nog wel weggelakt. Collega's hoeven dus niet terughoudender te zijn met hun eigen opvattingen."

- Hoe leg ik dit verhaal eenvoudig uit aan familie en vrienden?

"Door de corona-crisis werd de druk op VWS immens. Dat zie je terug bij de afhandeling van Wob-verzoeken. We kregen honderden verzoeken voor meer dan een miljoen documenten over corona. Een gigantische klus. Daarvoor hebben we onder anderen 100 juristen in de arm genomen. De hoogste rechter is akkoord met onze nieuwe aanpak: eenvoudiger en met een kortere procedure. We werken er met man en macht aan."

Gepubliceerd op rijksoverheid.nl

Aanpak VWS Wob-verzoeken corona

Sinds het begin van de coronacrisis heeft het ministerie van VWS ongeveer 250 verzoeken ontvangen op grond van de Wet openbaarheid van bestuur (Wob) over de bestrijding daarvan. VWS wil zo duidelijk mogelijk zijn over zijn aanpak van de coronacrisis.

Op 20 oktober heeft de Raad van State in hoger beroep [uitspraak gedaan over de afhandeling van Wob-verzoeken over de coronabestrijding door VWS](#). De Raad van State heeft het hoger beroep van VWS gegrond verklaard: de aangepaste werkwijze die VWS hanteert is niet in strijd met de wet. VWS gaat de uitspraak nader bestuderen en richt zich daarbij op de termijn die de Raad van State heeft bepaald. Het staat voor VWS voorop om zo snel mogelijk en maximaal transparant te zijn over de bestrijding van de coronacrisis.

Maar door de bijzondere omstandigheden van de coronacrisis kan VWS Wob-verzoeken niet afhandelen zoals dat meestal gebeurt. Er is een aantal praktische factoren dat de snelheid van de afhandeling door VWS als uitvoeringsorganisatie van de Wob in de weg staat.

Documenten openbaar per maand en per categorie

Ten eerste gaat het om heel veel documenten: op dit moment meer dan 5,6 miljoen documenten. Na het verwijderen van bijvoorbeeld dubbelingen blijven er ongeveer 1,8 miljoen documenten over. Die moeten inhoudelijk beoordeeld worden. Er is dan ook gekozen voor een aanpak in tijdsfasen en per categorie. Dit betekent dat VWS per maand en per inhoudelijke categorie documenten openbaar maakt.

Maatregelen om werkwijze te verbeteren en te versnellen

VWS heeft de afgelopen maanden verschillende maatregelen genomen om Wob-verzoeken beter en sneller af te handelen.

Normaal gesproken vraagt het ministerie in de eerste fase van het proces aan andere betrokkenen om een zienswijze. Bijvoorbeeld personen, bedrijven en internationale partijen. Dit gebeurt op grond van de Algemene wet bestuursrecht. Maar dit kost veel tijd. Daarom heeft VWS besloten om bij Wob-verzoeken over corona de zienswijze in de eerste fase van het proces te schrappen. VWS zal deze betrokkenen aan het einde van het proces wel informeren. Dit gebeurt om de rechten van deze betrokkenen te beschermen. Zo kan VWS Wob-verzoeken sneller afhandelen.

VWS heeft nog een nieuwe maatregel genomen: het ministerie past Wob-besluiten in de gefaseerde aanpak op maat aan, zodat voor de verzoekers duidelijk is over welk deel van hun Wob-verzoek het besluit gaat. Verder maakt het ministerie in de nog te beoordelen documenten persoonlijke beleidsopvattingen niet meer onleesbaar. Daardoor kan VWS de documenten sneller beoordelen.

VWS maakt bij de beoordeling van de documenten gebruik van een applicatie die helpt om Wob-verzoeken sneller af te kunnen handelen.

Het ministerie van VWS heeft per 1 oktober 2021 de Programmadirectie Openbaarheid opgestart. Binnen deze directie zijn al ongeveer 100 juristen dagelijks bezig met het openbaar maken van documenten over corona. Door de inzet van deze juristen kan het ministerie de grote aantallen Wob-verzoeken zorgvuldig afhandelen.

Er is veel aandacht voor de manier waarop de overheid met informatie omgaat. De vraag naar informatie is groot, zeker ook bij het ministerie van VWS. Maar het ministerie moet zich bij het openbaar maken ook houden aan de zorgvuldigheidseisen van de wet.

De programmadirectie wil het proces van openbaarmaking van documenten verder verbeteren. Dit gebeurt in samenwerking met het ministerie van Binnenlandse Zaken en Koninkrijksrelaties, dat als eerste verantwoordelijk is voor de Wob, en de andere ministeries